

mam, sed ut natura per terminum substantialem, seu personalitatem.

7. *Objectio.* — *Responsio.* — Objici vero potest, quia D. Thomas, 1 p., q. 39, ad 4, negat, hanc propositionem *De*, significare habitudinem causæ formalis, sed magis habitudinem causæ materialis et efficientis. Ergo cum Patres docent, Patrem generare Filium de sua substantia, non possumus id exponere de principio formali, sed potius de materiali. Respondet, D. Thomam ibi non tractare de hac propositione: *Pater generat Filium de substantia*, sed de hac: *Pater et Filius sunt de, vel ex una essentia*. Docetque, non esse admittendam illam locutionem, cum Augustino, 7, de Trinitate, cap. 6, potiusque dicendum esse: *Pater et Filius sunt unius essentia*. Quia per hunc posteriorem loquendi modum solum significatur habitudo formæ, et non denotatur aliqua distinctio in re inter personas et essentiam, quia aliqua persona potest esse suam naturam, quæ se habet, ut forma. Per priorem vero locutionem, si Pater, vel Filius dicatur esse de essentia, indicatur aliqua distinctio personæ ab essentia, propter habitudinem materiæ, vel efficientis, quam particula *De* videtur significare.

8. Sed hoc ultimum limitandum est, ut intelligitur quando particula illa ita absolute ponitur inter duo extrema, dicendo, *hoc est de illo*. Si autem addatur aliqua determinatio, scilicet: *Hoc est de substantia illius*, nihil obstat, quominus per illam particulam significetur habitudo causæ, seu principii formalis, quia per illam locutionem solum significatur, hoc et illud esse ejusdem naturæ, et habere inter se distinctionem. Unde idem divus Thomas, quæst. 41, art. 4, ad 3, hanc differentiam constituit inter illas duas propositiones. Ubi etiam in solutione ad 1, ait: *Cum Filius dicitur natus de Patre, non significari principium materiale, sed principium generans consubstantiale*. Et in solutione ad 2, ait: *Cum Filius dicitur genitus de essentia Patris: particulam De significare consubstantialitatem*. Et addit, in illa locutione posse particulam *De* dicere formale principium, in his, in quibus ipsæ formæ sunt subsistentes et concludit: *Et per hunc modum dicimus, quod Filius est genitus de essentia Patris*. Eodem ergo modo dicitur Pater generare Filium de sua substantia.

CAPUT VII.

QUOMODO NOTIONALES ACTUS DE DEO, DIVINA ESSENTIA, POTENTIA, AUT RELATIONE, PRÆDICARI POSSINT.

1. Quamvis de loquendi modo in hac materia nonnulla obiter in superioribus tacta sint, ad complementum doctrinæ aliqua hoc loco addere necesse est. Multa enim de his locutionibus scribunt theologi, præsertim D. Thomas 1. part. quæst. 39 et 41, quæ omnia breviter quinque regulis comprehendere possunt.

2. *Prima regula.* — Prima regula est, Actus notionales propriissime, ac verissime prædicantur de singulis personis, propriis nominibus significatis in concreto, respective, seu distributione accommodata, ut *Pater generat, Filius generatur*. Et sub eadem regula comprehenditur hæc locutio, *Spirator spirat, vel Pater etiam, aut Filius spirat*. Totum hoc est de fide, et ita clarum, ut non egeat nova probatione. Solum oportet observare, ut si terminus notionalis actus in prædicatione exprimitur, cum debita proportionem explicetur. Ut si Pater dicitur generare, solum addamus Filium, vel alium æquivalentem terminum, quia ille actus solum illum terminum respicit, et sic de aliis. Propter quod, hæc est falsa locutio, *Pater genuit se*, quia illud relativum eandem personam, quæ præcessit, refert. Augustinus autem, Epistola 66, dixit: *Pater genuit alterum se*. Cum vero dixit, *alterum*, distinctionem personarum satis significavit, illud vero se non in omni rigore, et proprietate, sed metaphorice sumpsit, ad significandam summam similitudinem id est, *genuit alterum sibi similem*. Nam, et sic communiter loquimur, et ita etiam exposuit D. Thomas, dict. q. 39, art. 4. Quod vero idem Augustinus, dixit 3, contra Maxim., cap. 6: *Pater genuit, quod ipse est*, alium sensum habet, ut statim exponam.

3. *Secunda regula.* — Secunda regula est: Actus notionales non prædicantur de proprietatibus in abstracto significatis, id est, non dicimus: *Paternitas generat, etc.* Ita docet divus Thomas, quæst. 32, art. 2, ad 2, ubi Cajetanus, Torres et alii. Ratio reddi potest, quia actiones sunt suppositorum et non formarum in abstracto. Responderi autem potest, quod interdum tribuuntur formis subsistentibus, propter earum simplicitatem et identitatem cum personis, sic enim dicimus: *Deitas creat*. Sed observandum hic est, quod supra notavi, has

locutiones, quæ propter identitatem admittuntur, non esse extendendas cum aliquo absurdo, vel contra communem usum. Verba ergo significantia actionem reddunt sensum formalem, quando attribuuntur formis in abstracto, et ideo actus attribui potest formæ, quæ est principium formale ejus, non vero alteri. Sic dicere possumus, justitiam punire, non vero parcere, aut misereri: dicimus etiam, Patrem producere Filium intellectu, non autem voluntate. Proprietas autem personalis est principium formale actuum notionalium, ut ostensum est, et ideo illæ prædicationes non admittuntur, neque usurpantur. Quia propter nihil valet hæc collectio: *Paternitas est Pater et Pater generat: ergo Paternitas generat*, variatur enim, (ut Logici aiunt) appellatio, sensus identicus mutatur in formalem. Verbum enim substantivum, *est* (juxta communem modum significandi et loquendi) facile usurpatur in sensu identico, quando inter prædicatum, et subjectum in re non est distinctio: et ideo hæc propositiones admittuntur: *Paternitas est Deus, est Pater, etc.* Verbum autem adjectivum significans actionem facit sensum formalem, et ideo hæc non admittuntur: *Paternitas intelligit aut creat, etc.* Quæ omnia maxime nituntur communi modo significandi et loquendi sapientum.

4. *Tertia regula.* — Tertia regula est. Actus notionales recte prædicantur de Deo significato per omnia essentialia in concreto sumpta, ut *Deus generat, etc.* Quod est de fide: et ita in hoc consentiunt omnes theologi, D. Thomas, dict. quæst. 39, art. 4, ubi omnes interpretes, idem D. Thomas, Bonaventura, Scotus, et alii cum Magistro in 1, d. 4. Et sumitur ex Scriptura, nam, Matth. 16, Christus dicitur Filius Dei vivi. Item ex Symbolo, ubi Filius dicitur *Deus de Deo*. Quam locutionem et etiam de Spiritu sancto veram esse, ostendit late Anselmus, libro de processione Spiritus sancti, cap. 5 et 7. Ratio vero est, quia nomen concretum, licet formaliter significet naturam communem, ex vi modi significandi, aptum est supponere pro persona, ut patet in his prædicationibus, *homo scribit, aut generat: et ratio est, quia tale nomen significat naturam ut per se stantem, et ut est in suo supposito*. Ergo in hac propositione, *Deus generat*, subjectum recte supponit pro persona Patris, ergo est vera locutio, nam ad veritatem talis locutionis affirmativæ sufficit, ut prædicatum conveniat uni supposito talis naturæ.

5. *An his Deus generet.* — Dubitant autem theologi, an possint illud subjectum supponere pro *hoc Deo*, ut sic, ita ut de illo verificetur prædicatum, et tota propositio. Nam Cajetanus, in dicto articulo, partem affirmativam sequitur, quia sicut tenet, Deitatem, ut subsistentem ex se, ac præcis per rationem personalitatis, esse hunc Deum, ita putat in illa propositione *Deus generat*, subjectum supponere pro hoc Deo abstrahendo secundum rationem a personis. Torres vero ibidem hanc sententiam acriter impugnat. Ut autem illam impugnet, pro fundamento sumit, Deum ex se, ac semper supponere immediate pro personis. Quod quidem fundamentum, nec necessarium, nec verum est: nam verissimum est, Deum ex se, ratione subsistentiæ essentialis habere pro quo immediate supponat, abstrahendo ratione a personis, atque adeo si terminus *Deus* aliunde non restringatur ita supponere, ut supra etiam tactum est.

6. *Resolutio.* — Nihilominus in illa propositione dicendum est, non posse ita supponere subjectum illud, ut de hoc Deo sic sumpto prædicatum verificetur. Ratio est clara, quia hic Deus, ut abstrahens a personis, non potest esse principium, quod, actuum notionalium, quia hic Deus non distinguitur realiter ab ulla persona: ergo ut sic non potest realiter producere. Si vero hic *Deus* non ita abstrahatur, sed indefinite sumatur pro Divinitate, ut subsistente, sive immediate in se, sive incommunicabiliter in persona, sic verificatur illa propositio de hoc Deo, non tamen ratione subsistentis communis, sed solum ratione Patris. Quia ut dicebam, ad veritatem propositionis indefinitæ satis est, ut prædicatum de uno singulari verificetur, talis vero est, vel eandem rationem habet illa propositio *Deus generat*, si in ea subjectum illo modo supponat.

7. *In hac Deus generat quomodo Deus supponat.* — Dubitari autem ulterius solet, an verum sit ita supponere indefinite, vel potius definite, ac determinate pro sola persona Patris. Nam Durandus, et alii statim citandi volunt, ibi Deum supponere indefinite pro omnibus personis, verificari autem de una. Quod satis est ad veritatem propositionis indefinitæ, seu particularis. Quamvis enim Deus sit terminus singularis ex parte naturæ, imitatur terminos communes ex parte personarum. D. Thomas autem, dicto art. 4, vult, in illa propositione subjectum restringi a prædicato et determinari, ut solum supponat pro persona Patris, quia illa soli potest convenire, gene-

rare. Unde in hac, *Deus spirat*, supponit pro solis personis Patris, et Filii. Quæ sententia mihi probatur, quia semper loquimur de Deo, ut de re omnino singulari, et certa, quoad prædicatum, quod de illo affirmamus. Potest etiam reddi ratio, quia quando de communi termino prædicatur aliquid, quod solum potest convenire communi naturæ, ut sic, subjectum restringitur a prædicato ad supponendum tantum pro illa, ut in hac *Homo est species*, et in hac *Deus communis tribus personis*, ergo, et e contrario, quando prædicatur aliquid de termino communi, quod tantum ratione unius personæ potest illi convenire, subjectum illud determinatur an supponendum pro illa persona. Quia ergo generare solum ratione unius personæ potest convenire Deo, ideo determinatur subjectum ad supponendum pro illa.

8. Dices: in hac locutione, *Homo scribit*, non restringitur prædicatum ad supponendum pro solis personis scribentibus, sed indifferenter supponit pro omnibus, licet verificetur de solis scribentibus; ergo similiter in præsentis. Respondetur negando consequentiam, quia in exemplo adducto, prædicatum ex se est indifferens, et potest convenire omnibus hominibus: et ideo non restringit suppositionem. Nam illa descriptio suppositionis, quam aliqui dialectici tradunt, scilicet, *est acceptio termini pro re, de qua verificatur*, ut bona sit, intelligi debet secundum aptitudinem, id est, *verificari potest*, et ideo in hac locutione, *Homo currit*, subjectum non supponit pro homine in communi, quia prædicatum illi convenire non potest. In præsentis autem prædicatum notionale, ut generare, non solum de facto convenit soli Patri, sed etiam soli illi convenire potest, et ideo non relinquit indifferentem suppositionem, sed restrictam.

9. Nota. — Ultimo in hac regula observandum est, ut si in tali prædicatione terminus exprimat, id fiat debito modo (sicut in primo adnotavi) ita ut, si terminus per nomen personale exprimat, actus tribuatur illi personæ, cui convenit, ut, *Deus generat Verbum aut Filium*. Si autem exprimat per terminum essentialem, nihil addatur ex parte prædicati, quod suppositionem distrahat. Nam hæc est vera locutio: *Deus genuit Deum*, hæc vero sunt falsæ: *Deus genuit se Deum, et Deus genuit alium Deum*. Quia prior confundit personas, posterior distinguit naturas, ut recte docuerunt Hugo de sancto Vict., in Sum. sententiarum, tract. 1, cap. 11, D. Thomas et alii theologi supra citati, et Marsilius, in 1, quæst. 8. Neque

illæ duæ propositiones sunt immediate oppositæ, quia potest esse alia persona, licet non sit alius Deus. Hoc autem modo fieri potest prædicatio: *Deus genuit alium qui est Deus*, vel, *alium qui est idem Deus*. Existimo etiam simpliciter dici posse: *Deus genuit eundem Deum*, quia solum denotatur identitas naturæ et non excluditur distinctio personæ, quam verbum, *genuit*, includit. Et in hoc sensu censeo dixisse Augustinum supra: *Patrem genuisse quod est ipse*. Plura de similibus locutionibus legi possunt in D. Thoma, dicto art. 4, Alensi, 1 p., quæst. 50, memb. 3, Marsilio in 1, quæst. 8, et supra citatis auctoribus.

10. Quarta regula. — Quarta regula sit. Actus notionales proprie et in rigore non prædicantur de Deo, ut significato in abstracto per terminum essentialem. Itaque hæc est falsa locutio: *Essentia vel Divinitas generat*. Conclusio est de fide, definita in capite *Damnamus*, de summa Trinitate. Consentunt scholastici, D. Thomas, quæst. 36, art. 5, Bonaventura, Scotus et reliqui, in 1, d. 5, Marsilius, q. 9. Ratio est, quia generans et genitum distinguuntur realiter, ut in creaturis manifestum est, et in divinis etiam hæc oppositio originis est, quæ affert distinctionem realem: ergo si essentia generaret vel spiraret, produceret aliquid realiter distinctum a se, ergo dicendo *essentia generat*, significatur, producere rem a se realiter distinctam: hoc autem repugnat divinitati personæ productæ: ergo. Deinde addi potest ratio ex Metaphysica sumpta, quia actiones sunt suppositorum, non naturarum, hæc autem nomina abstracta significant præcise naturam, ut talis est, et ideo ex modo loquendi habent supponere pro supposito, ergo non potest illis actio tribui.

11. Objectio. — Responsio. — Sed contra, quia hæc est vera locutio: *Omnipotentia creat*. Supra etiam dictum est, actionem posse prædicari de forma abstracta in Deo, quando illa est principium formale actionis: sed essentia est principium formale generandi: ergo ex hoc capite potest prædicari: aliunde vero propter summam identitatem trahitur aliquando abstractum ad supponendum pro supposito, ut in hac, *Deitas creat*, ergo. Respondeo primo, non esse similem rationem, quia inter omnipotentiam et terminum creationis potest esse realis distinctio, quæ esse non potest inter essentiam et genitum. Unde omnipotentia vel Deitas ad creandum nihil per se requirit, præter id quod in ea essentialiter includitur, ex quo patet responsio ad posteriorem partem. Nam essen-

tia, licet sit principium formale generationis, requirit tamen modum existendi in Patre. Et ideo de illa simpliciter sumpta non prædicatur generatio, neque in sensu formali, neque etiam identico, quia hic sensus cum sit improprius, non est usurpandus, quando alias sequitur absurdum, et ex vi prædicationis denotatur aliquid repugnans mysterio, ut supra dictum est.

12. Altera objectio. — Ex qua doctrina solvenda est alia objectio, quæ ex locutionibus Ecclesiæ et Patrum fieri potest. Nam in Symbolo dicitur *Filius Lumen de lumine*, et in hymnis Ecclesiæ dicitur *Lux de luce*, qui sunt termini abstracti. Et Augustinus 6, de Trinitate, capite 2, et libro 7, capite 1, et libro 15, capite 14, Filium vocat, *Sapientiam de sapientia, Essentiam de essentia, Consilium de consilio, Voluntatem de voluntate*. Quem imitatur Concilium Toletanum 15, item Gregorius Nysenus, lib. de differentia Naturæ, et hyp. vocat *gloriam de gloria*, Hilarius, in lib. de Synodis circa Concilium Sardicum, num. 26: *Unigenitum ex innascibili essentia natum*. Sæpe etiam dicitur Filius, esse de *Patris essentia*, et essentia dicitur communicari Filio vel personæ.

13. Responsio. — Respondeo, quia in Deo ipsa abstracta per se subsistunt, ideo sæpe accipi pro concretis, ac subinde pro personis subsistentibus, sicque dici, *Lux de luce, Sapientia de sapientia*, etc. Aliquando vero Augustinus ita loquitur, solum ad significandam unitatem essentiæ et voluntatis, etc. Unde sensus est, Filium vel Spiritum sanctum esse suum consilium, suamque voluntatem a Patre, qui est etiam suum consilium et sua voluntas, et ita se explicuit dictum Concilium Toletanum. Hilarius vero non intelligit, unigenitum esse ex essentia, ut ex principio quod, sed ut ex forma et natura vel principio quo. Et sic etiam dicuntur personæ productæ esse de essentia producentis, nam duplex ibi importatur respectus, unus realis, qui est ad personam producentem, alius vero rationis ad formam, de qua producuntur, ut significarunt D. Thomas, quæst. 41, art. 3, Bonaventura et alii, dist. 5, et supra tactum est. Idemque est de verbo, *communicandi*, nam si sumatur active, essentia non se communicat, sed persona communicat essentiam: si autem sumatur quasi formaliter, essentia communicatur omnibus, quia in hoc non importatur respectus originis nec realis.

14. Quinta regula. — Quinta regula est. Quoties actus notionalis vere prædicatur de Deo sub aliquo nomine, non potest de eodem vere ne-

gari. Hæc regula est manifesta, quando terminus positus ex parte subjecti personalis est, quia tunc est clara contradictio, ut *Pater generat, Pater non generat*. Quando vero terminus positus in subjecto est essentialis, negant regulam positam Aureolus, Durandus, Gregorius et Gabriel in 1, d. 4, et Marsilius, quæst. 8. Nam licet hæc sit vera, *Deus generat*, putant etiam hanc esse veram, *Deus non generat*: quia illæ duæ non contradictoriæ, sed subcontrariæ sunt. Nam Deus, quoad suppositionem pro personis habet vim termini communis. Unde sicut affirmativa sufficienter verificatur de una persona, ita etiam negativa.

15. Nihilominus regula posita verissima est, quæ sumitur ex D. Thoma, dicto art. 4, ad 3, et in 1, dist. 4, quæst. 1, art. 2, ubi consentiunt Bonaventura et Scotus et fere alii, Scotus etiam, d. 7, quæst. 1, et omnes Thomistæ. Fundamentum est, quia illa est vera contradictio, quam variis modis ipsi exponunt: dupliciter autem juxta supra dicta explicari potest. Primo quia in affirmativa locutione subjectum restringitur a prædicato ad supponendum pro solo patre, ut probavi: ergo pro eodem supponit in negativa, quia juxta regulas dialecticorum, termini in affirmativa, et negativa propositione servant eandem suppositionem, quia prædicatum est idem, ut patet in his: *Homo est species, et homo non est species*. Et hic dicendi modus habet fundamentum in D. Thoma supra, ubi Torres illum sequitur cum Capreolo, in 1, d. 4, quæst. 1, et favet Damascenus, lib. 3, de Fide, cap. 4, et Nizetas, lib. 3, Thesauri, cap. 33.

16. Secundo erit etiam vera contradictio, licet demus, in affirmativa locutione suppositionem non esse restrictam, sed indefinitam pro hoc Deo, qui est in tribus personis. Nam ut aliquid de illo affirmetur, satis est, quod in una persona illi conveniat: ut autem negetur, necesse est, ut in nulla persona ei conveniat. Quia quoties de re singulari, et individua aliquid simpliciter negatur, sit sensus distributivus, quia ille terminus non est capax alterius propriæ distributionis, et ideo simplex, et absoluta negatio illi æquivalet. Ac propterea de Petro existente in pluribus locis, si in uno scribit, etiamsi in aliis non scribat, vere dicitur, Petrus scribit, quia ibi nullum est distributionis signum. At in eodem casu falsum erit dicere, Petrus non scribit. Item hæc est falsa, et hæretica: *Deus non est unitus carni*, id est, non est factus homo, solum quia in una persona est unitus: Item hæc est falsa: *Deus non*

est Pater, ut constat ex communi sensu omnium. Præterea Durandus fatetur, hanc esse falsam: *Non Deus generat*, at vero respectu termini singularis impertinens est, quod ne-

gatio antecedit, vel sequatur, cum ille terminus non sit capax distributionis. Est ergo ibi vera contradictio: ergo si affirmativa est vera, negativa est falsa, quæ fuit regula proposita.

FINIS LIBRI SEXTI DE TRINITATE.

INDEX CAPITUM LIBRI SEPTIMI

DE TRINITATE.

CAP. I. <i>Sint-ne personales proprietates in Deo, quas in abstracto significare possimus.</i>	CAP. V. <i>Utrum proprietates constituentes et distinguentes personas, absolute sint.</i>
CAP. II. <i>De numero, et distinctione proprietatum.</i>	CAP. VI. <i>An proprietas sit origo, vel relatio.</i>
CAP. III. <i>An proprietates constituent divinas personas.</i>	CAP. VII. <i>Utrum relatio ut relatio constituat personam.</i>
CAP. IV. <i>Utrum proprietas constituens personam distinguat eam.</i>	CAP. VIII. <i>An persona in Deo dicat de formali relationem.</i>

LIBER SEPTIMUS.

DE PROPRIETATIBUS

QUÆ DIVINAS PERSONAS CONSTITUUNT, HARUMQUÆ CONSTITUTIONE.

Quamvis proprietates peculiare, et omnino propriæ personarum divinarum nihil aliud sint, quam relationes ipsæ, vel origines, tamen quia hoc ipsum non est a nobis demonstratum, necessarium fuit hoc loco de proprietatibus sub ac voce, quæ a relationibus, et originibus abstrahit, disputare. Et ob hanc causam prius de relationibus, et originibus sub propriis earum conceptibus, et nominibus

diximus, ut possemus melius hoc loco utraque cum proprietatibus conferre. Et quia proprietates a nobis accipiuntur, et nominantur hac voce, in ordine ad concipiendas, et distinguendas divinas personas, tanquam per formas, aut terminos, seu personalitates earum, ideo simul hic dicendum est de constitutione divinarum personarum, de qua D. Thomas, disputavit, 1. part., quæst. 40.

CAPUT I.

DENTURNE IN DEO PROPRIETATES PERSONALES, QUÆ IN ABSTRACTO CONCIPI, ET SIGNIFICARI A NOBIS POSSINT.

1. Circa hanc materiam fuit antiqua opinio Præpositivi, qui negavit, esse in Deo hujusmodi proprietates abstracte significabiles, nisi forte quoad modum loquendi, in quantum abstractum nomen sumitur pro concreto. Quam opinionem secutus est Gregorius 1, distinct. 26, quæst. 1 et 2, qui ait, ipsasmet personas posse proprietates appellari, non tamen esse in Deo aliquas proprietates, quæ possint a nobis concipi, ut existentes in personis, sed intransitive, (inquit) esse ipsas personas. Addit etiam, oratione complexa posse aliquid significari per modum proprietatis, quomodo *generare Filium*, dicitur Proprietas Patris: Nunc autem proprietatis modum dicit, non esse in re, sed in conceptione, et locutione nostra, quia complexio est opus mentis. Hi auctores fundati sunt solum in divina simplicitate, cui existimant repugnare hanc veluti compositionem abstracti, et concreti.

2. Hæc opinio a cæteris theologis communiter reprobatur, et merito, quia, si in re ipsa dissentiat a communi sententia, erit plus quam falsa, si vero tantum in modo loquendi, est impertinens, et sine fundamento, et vix permittit nobis uti vocibus aptis ad explicandum hoc mysterium.

3. Dicendum ergo imprimis est, esse in Deo veras, et reales proprietates personales. Quam assertionem sub his terminis censeo omnino esse certam: nam universa Ecclesia ita loquitur in præfatione Missæ Trinitatis, *In personis proprietas, etc.* Et Concilium Lateranense in capite *Firmiter. Hæc sancta Trinitas secundum communem essentiam una, et secundum personales proprietates discreta.* Plura statim adducam. Ratio manifesta est, quia ubi sunt res, et personæ realiter distinctæ, necesse est, ut aliquid sit in unaquaque illarum, quod aliis non sit commune, sed illi conveniat, alias impossibile est intelligere distinctionem: sed personæ sunt inter se realiter distinctæ, ergo in unaquaque persona est aliquid proprium illi: hoc autem proprietatem appellamus. Atque ita per distinctionem ejus, quod commune est, et ejus, quod est proprium, explicarunt hoc mysterium Patres omnes, præsertim Basilius, Epistola 43, et Gregorius Nyssenus, libro de

Differentia naturæ et hypost., Damascenus, lib. 1 et 3, sæpe.

4. Secundo dicendum est, has proprietates recte concipi et explicari hominibus abstractis. Hæc etiam conclusio est mihi certa ex usu omnium theologorum, imo et antiquorum Patrum. Nam Sophronius, in sua Epistola, actione undecima 6 Synodi, has proprietates *alteritates*, vocat, et *alterificas proprietates, quæ inconfuse unamquamque significant personam.* Nicephorus etiam Episcopus, in Concilio Ephesino, tom. 5, capit. 22, vocat *proprietates distinctivas personarum.* Idem fere habet Joannes Theologus, in Concilio Florentino, sessione 18, Nazianzenus, oratione 19, in sancta lumina, vocat *Filiationem, et generationem, et processionem, et ingenturam*, quam theologi innascibilitatem vocant: subditque: *Liceat enim perspicuitatis causa nomina fingere.* Multa similia habet Basilius supra, et lib. 2, contra Eunomium, circa finem addit: *Non enim demonstrativi proprietatum modi simplicitatis ejus rationem lædent, et infra ait: Deitatem esse communem, paternitatem autem et filiationem esse proprietates:* Hilarius, lib. 9, de Trinitate, expresse nominat, *nativitatem et innascibilitatem.* Cyprianus, de Cardinalibus Christi operis, capite de Nativitate Christi, circa finem dicit: *Christum vocari magni consilii Angelum, quia generationis et processionis intimas rationes revelavit, subtiliter astruens personarum proprietates et indissolubilis essentiæ unitatem.* Damascenus multus est in hac re, lib. 1, cap. 9 et 10, (ut interpres vertit) *innascibilitatem vocat ingignentiam, addens gignentiam et processionem.* Dicit etiam, *secundam personam producere filialiter, tertiam processibiliter:* utitur etiam nomine, *paternitatis* et aliis usitatis. Ac denique dicit: *Personas esse discretas caracterismo propriæ hypostaseos.* Similia legi possunt in Anastasio, in libro de Rec. fidei dogmatibus. Ubi dicit: *Unamquamque personam conformem sibi forsitan esse proprietatem significativam personalis subsistentiæ:* et specialiter utitur hac voce *gentura*, tribuens illam Filio. Sic etiam Tertullianus, libro contra Praxæam, cap. 2, has proprietates *formas personarum* vocat. Richardus de Sancto Victore, lib. 1, de Trinitate, c. 18, et Augustinus, in libris de Trinitate passim.

5. Ratio vero est manifesta. Nam imprimis conceptio divinarum proprietatum in abstracto non repugnat divinæ simplicitati, quin potius, quia abstracta concipiuntur a nobis, ut simpliciora, videtur modus concipiendi magis